

ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДА ЁШЛАР СИЁСИЙ ФАОЛЛИГИНИНГ АҲАМИЯТИ

Алмагул Байрыева

Бердақ номидаги Қорақалтоқ давлат университети

Аннотация. Мақолада жамият тараққиётида ёшларнинг сиёсий маданияти ва сиёсий фаоллигининг аҳамияти, шунингдек ёшларга оид давлат сиёсатининг роли ва ўрни тўғрисида сўз боради.

Калит сўзлари: ёшлар, сиёсат, жамият тараққиёти, ҳуқуқ, ватанпарварлик, фуқаролик жамияти, таълим, мажбурият.

Аннотация. В статье говорится о значении политической культуры и политической активности молодежи в развитии общества, а также о роли и месте государственной политики в отношении молодежи.

Ключевые слова: молодежь, политика, общественное развитие, право, патриотизм, гражданское общество, образование, приверженность.

Annotation. The article deals with the importance of the political culture and political activity of youth in the development of society, as well as the role and place of state policy towards youth.

Keywords: youth, politics, social development, law, patriotism, civil society, education, commitment.

Ҳар қандай давлат тараққиёт дастурларини тузишда иқтисоий, сиёсий ва маданий имкониятлардан олдин, дастлаб шу жамиятда яшяётган ёшларга, уларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаоллиги даражасига таянади. Чунки тараққиёт дастурларини ҳаётга тадбиқ этувчи энг асосий куч – ёшлардир. Шу боис юртимизда ёшлар сиёсати алоҳида аҳамиятга эгадир.

Ёшлар мавқеи ва унинг ўрни, сифат ва миқдорий кўрсаткичлари жамият тараққиётининг етуклиги, барқарорлиги ва динамиклигини кўрсатадиган энг муҳим кўрсаткичдир. Улар давлатнинг стратегик ривожланишини шакллантиришнинг асосидир. Давлат ва сиёсий партияларнинг ёшларга оид сиёсати, ёшларнинг сиёсатдаги иштироки жамиятимизда соғлом ва барқарор ривожланиш муҳитини шакллантиришга бўлган интилишларга бўйсундирилиши керак.

Шу мақсадта ёшларда ватанпарварлик ҳиссини такомиллаштириб боришнинг замонавий механизмларини ҳам узлуксиз равшда жорий қилиш ва тарбия жараёнига тадбиқ қилиб бориш тақоза этилади. Ватанпарварлик жамият тараққиётининг тарихий тажрибасига таянган ҳолда ёшларнинг сиёсий маданиятини шакллантиришга таъсир қилади. Ватанпарварлик ёшларнинг сиёсий хулқ-атворини шакллантиради, мафкуравий танловга таъсир қилади, метанарративлар¹ ва сиёсий белгиларни белгилайди. Давлат органлари ватанпарварлик тарбияси жараёнларига электрон алоқа

¹ Баъзи воқеалар ҳақида ҳикоя. Мета-ривоят - ривоят ҳақида ҳикоя қилиш; булар бошқа воқеани айтиб берадиган ҳикоя.

воситаларининг замонавий шакллари, шу жумладан блоглар, ижтимоий тармоқлар ва мессенжерлар орқали таъсир кўрсатади.

Юртимиз ёшларининг ўз фуқаролик бурчларини тўлиқ англаб етишлари, Ватан, халқи олдидаги масъулиятни чуқур ҳис қила олишлари жамият тараққиётига даҳилдорлик ҳиссини юксалтирувчи энг асосий омиллардан саналади. Уларнинг фуқаролик маданиятини ҳокимият ва ёшлар ўртасидаги ўзаро мулоқот формати орқали шакллантириш узоқ ва мураккаб жараён бўлиб, у ёшлар томонидан шахс сифатида ўзларига, оиласига нисбатан сиёсий ҳуқуқ ва мажбуриятларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишни ўз ичига олади.

Сиёсий ҳуқуқ ва эркинликларни ривожлантириш замонавий ёшларимизнинг сиёсий ва ҳуқуқий маданиятини ривожлантириш учун асосдир. Фуқаролик фазилатларини ёшлар муҳитига ўтказиш, уларнинг сиёсий ҳуқуқларини амалий ривожлантириш ва ривожланишнинг ҳозирги босқичида энг яхши мослашиш қобилятидан фойдаланиш ёшларнинг ижтимоий ва сиёсий амалиётга янада самарали киришига имкон беради. Ҳар томонлама ёшлар ва уларнинг салоҳиятини янги ҳаёт, юксалиш сари дадил қадамлар ташлашга жалб этиш зарур.

Давлат ва фуқаролик жамияти учун юзага келиши мумкин бўлган хавф ёшларнинг давлат ва сиёсий соҳаларга бефарқлигидир. Ёшлар ёшлар иттифоқи ва кенгашлари орқали давлат бошқаруви тизимида, лойиҳаларда, жамоат ва тижорат фаолиятида иштирок этиш орқали ҳудудий жамоат ўзини ўзи бошқариш тизимида киритилиши керак.

Ёшларга оид давлат сиёсати ёшларни маҳаллий сайловларда депутатликка номзод сифатида сиёсатга жалб этилиши масалаларини ҳам ўз ичига олиб, уларнинг қолбиятларини юзага чиқаришларига имкон беради. Шу боис бугунги ёшларимиз ўзларини ҳақиқий келажак эгалари сифатида ҳис қилган ҳолда жамиятимизнинг турли соҳаларида ишонч билан фидойилик қилмоқдалар. Ушбу йўналиш минтақавий ва давлат органлари учун кадрлар захирасини таъминлашга, шунингдек, муниципал даражадаги профессионал сиёсатчиларнинг бўшлигини тўлдиришга кодир.

Ёшлар сиёсатининг Ғарб тажрибаси Ғарбий Европа мамлакатларида таълим даражаси ва партия йўналиши ўртасида бевосита боғлиқлик мавжуд. Шу билан бирга, ёшларнинг партиявий алоқалари кексаларга қараганда камроқ. Абсентеизм² феноменига ёш кучли таъсир кўрсатади. Барча мамлакатларда кам таълимга эга ёшлар сайлов жараёнида иштирок этишнинг паст баҳосини кўрсатмоқда. Олий таълимнинг кенг тарқалиши ва мамлакат ялпи ички маҳсулотининг ўсиши норозилик намойишларига тайёргарликнинг ошишига ва ҳукуматга қарши намойишлар сонининг кўпайишига олиб

² сайловчиларнинг вакиллик органлари ёки мансабдор шахсларни сайлашда, йиғилишларда ва х. к. да қатнашишдан бош тортиши; аҳолининг ўз фуқаролик ҳуқуқларини амалга оширишга бефарқ қараши. Абсентеизм сайлов тизими нодемократик кўринишига қарши аҳоли норозилигининг бир шакли

келади³. Умуман олганда, олий маълумотли фуқаролар кўпроқ сиёсатга кизиқади, демократик тузумдан кўпроқ мамнун. Фуқаролик маданиятини шакллантириш демократик таълим орқали мумкин бўлиб, у сиёсий фаоллик, инклюзивлик ва рационалликни тарбиялаш билан тавсифланади, шу билан бирга пассивлик ва анъанавийлик билан мувозанатланади⁴.

К.Шафер Германияда демократияни сақлаб қолиш ва ривожлантириш учун сиёсий таълим зарурлиги масаласини кўтаради⁵. Сиёсий тарбияда асосий рол мактаблар, коллежлар, олий ўқув юртларига, шунингдек, болалар ва ёшлар билан ишлашни ташкил этишга берилади. Воситачилик - сиёсатчилар ва ёшлар ўртасида алоқа ўрнатишга имкон берувчи ушбу институтлар фаолиятининг моҳиятидир⁶. Ёшларнинг демократик тарбияси муҳокама қилиш, фикр юритиш ва популистларни аниқлаш маданиятини эгаллаш имконини беради. Ўз сўзи ва ҳаракати учун масъулиятли позицияни тарбиялаш муҳим рол ўйнайди. Бунинг учун таълим муассасалари раҳбарияти, профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг биргаликдаги сай-ҳаракатлари ва алоҳида тайёргарлиги талаб этилади.

³ расноярья. 2016. №6 (39). С. 83–96. 8. Коротаев А.В., Билюга С.Э., Шишкина А.Р. ВВП на душу населения, интенсивность антиправительственных демонстраций и уровень образования (Кросс-национальный анализ) // Журнал «Полития». 2017. № 1 (84). С.137

⁴ Almond G. A., Verba S. The Civic culture. Political attitudes and democracy in five nations. – Newbury Park: Sage Publications, Inc., 1989. 363 p.

⁵ Қаранг: Schäfer K., Hofele U., Demokratie braucht politische Bildung. DJI Impulse, no. 1, 2017

⁶ Schäfer K., Hofele U. Demokratie braucht politische Bildung // DJI Impulse. 2017. №1. pp. 31–33.